

виявилися тривалими: православна церква Московського патріархату досі проклинає Івана Мазепу, а окремі представники російського духовенства виступають за єдиний канонічний простір, заперечують існування самостійної України, її народу, культури, церкви, за які боровся і які відстоював Іван Мазепа.

Водночас, як видно з твору, не всі священики були залежними від царської політики: окремі представники українського духовенства підтримували Івана Мазепу в його діях, у прагненні позбутися московського ярма. Так, перед Полтавською битвою у Липовій Долині біля Гадяча в ніч з 29 на 30 грудня, де зупинилися козаки та шведи, місцевий "священик казав відчинити церкву і цілу ніч правили там молебні і читали часи, щоб хоч деяка часть людей могла таким чином захиститися перед вітром і стужею" [5, с. 349–350].

Отже, історичний дискурс Б. Лепкого розкриває широку панораму суспільно-політичних, релігійно-церковних подій часів Київської Русі ("Вадим") та періоду гетьманування Івана Мазепи ("Мазепа"). Синтезуючи у своїх творах історичні факти й легендарний матеріал, літописні відомості та художню вигадку, письменник значну увагу приділив розкриттю релігійних та церковних проблем: особливостей поширення християнства ("Вадим"), церковних суперечностей, боротьби за незалежність української церкви, втрату нею своєї автономії, використання церкви й духовенства в політичних

цілях ("Мазепа"). Дотримуючись історичної правди, Б. Лепкий показав, що втрата у кінці XVII ст. українською церквою своєї незалежності безпосередньо пов'язана зі втратою державної самостійності. Уникаючи тенденційності у моделюванні образів своїх героїв, письменник зображав представників нижчого й вищого духовенства орієнтуючись насамперед на реалістичність й психологічну вмотивованість розкриття характерів. Історичні твори Б. Лепкого, акцентуючи уроки історії, увиражують важливу роль духовних діячів не лише у церковно-релігійних процесах, але й у суспільно-політичних подіях, у національно-визвольній боротьбі, показують спільність долі священика й долі його народу, єдність християнських та національних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Лепкий Б. Батурич / Б. Лепкий // Лепкий Б. Мазепа : Трилогія. 1. Не вбивай. Батурич : Іст. повісті. – Дрогобич : Відродження, 2004. – С. 258–526.
2. Лепкий Б. Вадим / Б. Лепкий // Лепкий Б. Твори : У 2 т. – К. : Дніпро, 1991. – Т. 1. – С. 544–684.
3. Лепкий Б. Мотря : Іст. повість / Б. Лепкий. – К. : Дніпро, 1992. – 464 с.
4. Лепкий Б. Не вбивай / Б. Лепкий // Лепкий Б. Мазепа : Трилогія. 1. Не вбивай. Батурич : Іст. повісті. – Дрогобич : Відродження, 2004. – С. 5–257.
5. Лепкий Б. Полтава : Іст. повість. – К. : Дніпро, 1992. – 370 с.
6. Огієнко І. (митрополит Іларіон). Українська церква / І. Огієнко / Упоряд., авт. передмови М.С. Тимошок. – К. : Наша культура і наука, 2007. – 408 с.

Надійшла до редколегії 05.09.2012

Прилипко І., канд. філол. наук, докторант
КНУ ім. Т. Шевченка, Київ

ДУХОВЕНСТВО И ЦЕРКОВЬ В ИСТОРИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ Б. ЛЕПКОГО

В статті розкриваються особливості зображення духовенства, церковно-релігійних відносин в історичній повісті "Вадим" і в пенталогії "Мазепа" Б. Лепкого. Увага акцентується на в'яясненні специфіки образів духових діячів, на достовірності зображених писателем історичних реалій.

Prylipko I., PhD, Postdoctoral Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

CLERGY AND CHURCH IN THE B. LEPKY'S HISTORICAL DISCOURSE

The article explores the specificity of representation of the clergy and the church-religious relations in Bogdan Lepky's historical tales "Vadym" and in the pentalogies "Mazepa". The attention is accented on the elucidating the specificity of images of clergy, on the authenticities of representation of the historical realities by writers.

УДК 821.161.2

Р. Ткаченко, канд. філол. наук, докторант
КНУ ім. Т. Шевченка, Київ

НАУКОВІ ЕКСКУРСИ ЯК ХУДОЖНІЙ ЗАСІБ У РОМАНІ А. КРИМСЬКОГО "АНДРІЙ ЛАГОВСЬКИЙ"

У статті проаналізовано роль наукових екскурсів у романі А. Кримського "Андрій Лаговський", пов'язаних з ідейно-художнім задумом письменника. Елементи наукового мислення в художній структурі розглядаються на тлі мистецьких течій кінця XIX – початку XX ст.

Ключові слова: наукові екскурси, декаданс, психологічна колізія, раціоналізм, культурна матриця.

Роман А. Кримського "Андрій Лаговський" був і, найцікавіше, залишається унікальним в українській літературі. Твір привертає увагу насамперед типом головного героя, науковця, свого часу вельми рідкісного, що посів одне з чільних місць серед персонажів українського письменства щойно в 60-х – 70-х рр. XX ст. У романі трапляються висловлювання німецькою, англійською, російською, французькою, турецькою та іншими мовами; дія відбувається в Центральній Україні, на кавказькому узбережжі Чорного моря, у Москві; прозу переплетено з віршами, як-от пізніше в романах Б. Пастернака, Г. Гессе; на сторінках книги персонажі обговорюють контроверсійні проблеми: суспільні,

релігійні, морально-етичні; розповідь пересипана ризикованими, як на той час, солоними жартами, грубуватими анекдотами, натуралістичними сценами; письменник не боявся парадоксів, сміливо поєднуючи низьке і високе, вульгарність з аскезою у повнокровну картину життя, текст "Андрія Лаговського" багатий на інтертекстуальні моменти. Без його розуміння неможливо збагнути питомі джерела окремих тенденцій сучасного літературного процесу в Україні.

Цей твір досліджували О. Бабишкін, Н. Поляруш, С. Процюк, М. Моклиця, Я. Поліщук, С. Павличко, Т. Маленька та ін. Проте, наскільки нам відомо, ні монографічного теоретико-літературного досліджен-

на наукових екскурсів у художньому тексті, ні історико-літературної праці, присвяченої роману А. Кримського, з цього погляду, досі немає.

Важливо наголосити, що функціональний зміст наукових екскурсів у романі "Андрій Лаговський" доцільно аналізувати у зв'язку з проблематикою твору і його загальною ідеєю, оскільки в межах одного твору художні засоби покликані втілювати єдиний ідейно-художній задум, тою чи іншою мірою, щоразу на свій лад поглиблювати його.

А. Кримський зробив свого героя професором математики, бо, треба думати, математика уявлялась авторові найбільш абстрактною, найбільш "чистою" з наук, а отже, максимально віддаленою від життєвої конкретики. Недаремно ім'я "трапезундської вдовички", з якою Лаговський мав роман, Зоя, з грецької – життя. Професор цікавиться математичними виданнями XVIII ст., зокрема "Курсом диференційних обчислень" (1755) Л. Ейлера, працею Грюфона "Доповнення до диференціальних обчислень Ейлера" (1798), у тексті роману виписано формулу шотландського математика XVIII ст., учня І. Ньютона К. Маклорена та функцію німецького астронома і математика XIX ст. Ф.-В. Беселя. Судячи з імен і формул, прямих заяв, Лаговський працював "у сфері функцій та інтегралів" [2, с. 293], математичного аналізу і теорії чисел. Гостре усвідомлення необхідності зв'язку наукових досліджень з практикою приводить професора Лаговського на з'їзд природничиків, фізиків, математиків, де він доповідає про опірність будівельних матеріалів, пропонуючи спорядити експедицію "до Америки, щоб там наочно навчитися, як треба впорати це пекуче, невідкладне діло" [2, с. 293]. Очевидно, відомості з математики потрібні прозаїкові, щоб описати також рід занять протагоніста.

Утім, професор математики володіє знаннями з різноманітних наукових дисциплін, у тому числі природничих і гуманітарних. Лаговський – вчений-енциклопедист. Проте історія науки вчить, що енциклопедизм – риса ранніх етапів розвитку наукових знань. Наукова діяльність неминуче спеціалізується. Знати все потроху – прерогатива дилетантів. І все-таки ерудиція Лаговського не має нічого спільного з дилетантством. Його енциклопедизм походить від волі до універсальної істини, від настанови на цілісне пізнання світу, комплексне розв'язання конкретних проблем. Із цього погляду, універсальність, інтерес до всебічного осягнення об'єкта, завжди буде притаманна справжній науці.

У річці додаткової характеристики місця дії та дійових осіб, згідно з духом класичного мистецтва й реалізму, демонструючи наукову ґрунтовність, ерудицію, автор вустами генерала Шмідта розповідає історію Вельямінівського форту, заснованого сином героя війни 1812 р., другом О. Пушкіна і декабристів, начальником Чорноморської берегової лінії оборони генерал-лейтенантом М. Раєвським. У форті Вельямінівському помер поет князь Одоєвський. Зі споменів генерала Філіпсона слухачі довідались про масові захворювання на малярію серед залоги, бо росіяни, всупереч місцевим звичаям, селилися в долинах річок. До того ж, малярія і ділянки для поселенців – дві найпоширеніші теми серед місцевої інтелігентної публіки в Туапсе.

Зі скрупульозністю етнографа письменник описав особливості говірки кавказького узбережжя ("мішаним російсько-українським жаргоном ... балакають в усіх портових містах Чорномор'ї" [2, с. 48]), на базарах ніде не видно житнього хліба, дізнаємося про національну вдачу греків, вірменів, шапсугів, грузинів, навіть про

тодішні ціни на пиво в туапсинській купальні. Як дипломований лінгвіст, професор математики міркує про численні нечіткі звуки шапсузької мови, приміром [x], [ш], [с], наводить транскрипції шапсузьких числівників.

Наукові фрагменти явно орієнтовані на високоосвіченого читача, що для тодішньої української літератури було незвичним. Пізнавальні екскурси над міру ускладнюють факти реальності й навряд чи викликані лише потребою описати місце чи обставини дії. Науковість стає компонентом художньої манери, ознакою культури художнього мислення. Можливо, тут оприявнюється натуралістська тенденція, мають місце сліди стилю, що його І. Франко називав "науковим реалізмом" і який частина вчених вважає дальшим етапом розвитку або розкладу реалізму. З другого боку, за науковими пасажами може критися настанова розважити читача, зацікавити знаннями, як-от пізніше в романах П. Загребельного, а отже, "трактати" виконують почасті орнаментальну роль, актуалізуючи традиції українського бароко.

Якщо визначити ступінь "інсталяції" наукових пасажів у художній текст, то крайнім випадком будуть примітки, не властиві творам літератури, але вельми характерні для наукових праць, особливо наприкінці XIX – на початку XX ст., коли, за словами В. Петрова, панувала епоха приміткарства й коментаторства. Такого стибу засіб бачимо в першій частині роману ("Не порозуміються"). У примітці прокоментовано цікавість генеральського сина до пісні "Ах ти, воля моя, воля". Історико-етнографічний коментар роз'яснює, що ця співанка про звільнення селян з кріпацтва з 60-х рр. XIX ст. зробилася "звичайною пісенькою інтелігентної дітвори" [2, с. 24] і, завдяки педагогам, "зостається улюбленою дитячою співанкою в Росії" [2, с. 24].

Роздуми над етимологією грецьких слів і категорією часу в турецьких дієсловах виконують специфічну сюжетно-композиційну функцію. Вони готують історію взаємин професора і Зої. Бесіда про етимологію триває при першій зустрічі з грекинею. Надалі філологічні екскурси то відволікають Лаговського від думок про Зою, то зближують закоханих, особливо тоді, коли професор вчив Зою російської мови. У кожному разі вони створюють контекст, в якому читач сприймає історію цього оманливого кохання. Так треба розуміти діалог про триандафілло (троянду, буквально – тридцять пелюсток) чи по-староукраїнськи "трандафіль", адже грецькі чоловіки носять її в петлиці піджака, отже, опосередковано це свідчить про вроджений аристократизм того народу, до якого належить Зоя. З другого боку, традиційна частина грецьких прізвищ – "пуло" – справдана була назвою жеребця або лошати – натяк на вельми тривіальну розв'язку професорового кохання. Відмінювання займенників і дієслівних форм (Лаговський тлумачив, як сказати по-російськи те, що турецькою мовою буде "сені северім" – люблю тебе) допомогло грекині зізнатись учителеві в коханні. І грецький аристократизм, і Зоїні почуття виявились поверховими, примарними, черговою ілюзією Лаговського-поета. "Живе життя" зруйнувало прекраснотушні теорії.

Якщо примітки знаходяться поза межами художнього тексту, то зразком максимальної та органічної задіяності наукових екскурсів у тканину художнього тексту є розділ про колективне написання декадентської поеми "Діаррея" з підзаголовком "Амеопа без мурору". Полілог братів Шмідтів і Лаговського з цього приводу становить собою колоквиум-дослідження за-

непадницької поетики з наступною ілюстрацією під час роботи над поемою. Характерні особливості декадентських віршів в основному перелічив професор Лаговський: не дбати про зміст і логічність, містичний настрій, за рахунок двозначності вислову, слова "оргіазм", "оргіастичний" належать до найбільш улюблених, читання слів навиворіт, щоб створити таким чином двозначний смисл, якнайбільше незрозумілих ботанічних і зоологічних назв, багатокрапкові лакуни на місці зумисне пропущеного рядка. Неважко помітити наявність цих рис у самому романі А. Кримського: нелогічне чи, як буде сказано у збірці "Пальмове гілля", нечестиве кохання головного героя, містично-екстатичні переживання (у третій частині "За святим Єфремом Сіриним") "аж до цинізму солодких хвилин" єднання з Богом, яскраво декадентським є уподібнення богопізнання до статевого життя, а отже, і "оргіазм" також тут має місце. Мабуть, не тільки з любові до рослин Аполлон Шмідт і професор Лаговський вдаються до ботанічної класифікації в XI розділі другої частини. Багатокрапкові ряди зустрічаємо в XIX і XXIV розділах "Туансе". Отже, автор свідомо культивував декадентську поетику. Домінування поетики декадансу в поєднанні з критичним до нього ставленням – ознака пародії, хоча в цілому роман А. Кримського пародією назвати не можна. Роман про декадента не обов'язково мусить бути занепадницьким. Але в такому разі необхідна зовнішня авторська позиція контролю. На цю роль у романі нібито претендує християнство, однак оцінка християнства теж не є остаточною і неоднозначною. Виходить, сам письменник не вельми чітко уявляв собі різницю між собою, автором і протагоністом, хоч і висміював усілякі "амеопа без музору". Неможливість об'єктивної власних переживань, криза "позиції зовніперебування" (М. Бахтін) щодо автобіографічного героя – ще одна ознака декадентського мистецтва.

Композиція "Андрія Лаговського" прикметна значною кількістю необов'язкових, тобто таких, що до розвитку сюжету мають лише опосередковане відношення, фрагментів. Вони впадають у вічі різноманітністю: анекдоти, цитати, історичні екскурси, етнографічні замальовки, філологічні та теологічні міркування, вірші, віршовані уривки. Незважаючи на виправданість їхньої присутності ситуацією, темою розмови, вдачею персонажів, з погляду кількості, яку можна нарощувати далі, вони набувають особливого значення, посідають самостійне, непідрядне місце у творі. Увесь масив культурних реалій перетворюється на самостійного персонажа. Він репрезентує свого роду систему дзеркал, в яких відбиваються, заломлюються, коментуються, програмуються події. Це є друга реальність, світ рефлексій, культури. Кожен епізод і змальовано, і паралельно осмислено крізь призму культурного досвіду.

Окрему групу екскурсів становлять у романі філологічні коментарі Лаговського до віршів Г. Гейне, І. Франка, Ф. Коржа, до власних поезій. Згадка Франкової "Притчі про красу", твору суголосного любовним пригодам професора, супроводжується вказівкою на джерела притчі у трувера Генріха Анделійського, а до нього вона потрапила з санскритської Панчатантри (історія про царя Наяду і його мудрого міністра Вараручі). Володимир Шмідт пояснив з історико-філологічного погляду смерть араба-озрійця, який нібито вмер з платонічного кохання до цариці у відомому вірші Г. Гейне, надміром неплатонічних утіх. Щоб розважити хворого Лаговського, лікар дав йому почитати

український вірш академіка Ф. Коржа. Лаговський заходився коментувати вірш із погляду знання української мови. На перший погляд, функціональний зміст цього уривка не може бути чимось іншим, крім пізнавального. Однак він пов'язаний з одним із найважливіших конфліктів роману між теорією і непередбачуваним "живим життям".

Слід визнати рідкісним у красному письменстві випадок, коли протагоніст роману А. Кримського фахово коментує власні вірші. Його пояснення містять відомості історичного, теологічного, публіцистичного характеру. Вірші Лаговського "Вночі на самоті", "Сон", "Ах, на ньому жилет, а не мантія", "Коло машини", "І краси в тобі нема...", "Проклята смоковниця (Посвята для тих, хто виріс серед злиднів та й без прихильного слова)", "Іуда Скаріотський (Історія озлобленої душі)" є рефлексіями героя над власним життям. Вірші Лаговський тлумачить переважно в розмові з художницею Петровою і Костянтином Шмідтом. Таким чином маємо справу з кількарівневою метамовою: пояснення реалій у віршах, тлумачення віршів і, враховуючи лівову частку автобіографізму, роман у цілому треба розглядати як художнє осмислення письменником власної долі. Необмежене ускладнення структури метамови можна трактувати, з нашого погляду, у сенсі неспроможності автора відокремитися від головного героя.

Професорові Лаговському гірко усвідомлювати себе кабінетним ученим. Як науковець він прагне бути корисним суспільству, і цей, нереалізований, на його думку, намір обертається комплексом провини. Корисність він розуміє передовсім як плекання національної культури і боротьбу за звільнення простої людини: "... навіть тоді, коли я маю силу до найпильнішої праці, мене не може зовсім покинути проклята влізлива думка про те, що життя моє, яке тече далеко од політики і суспільного руху, завсіди неодмінно мусить бути й активно шкідливим для громадянства. Громадянство страждає й стогне під ярмом деспотизму. Тому-то кожний учений або поет, що знаходить у собі силу щиро працювати при нашому деспотичному ладові, а не йде протестувати й боротися проти того ладу, він своєю совісною працею просто освячує деспотизм та скріплює його" [2, с. 150–151]. Лаговський сумнівається у вартості не науки взагалі, а "чистої науки". Цей нюанс виразно бачимо, зіставляючи слова професора з реплікою Володимира Шмідта: "... жити так, як живуть усі люди... себто житиму мамоном і більше нічим... Бо що воно таке "наука"? Кому вона потрібна? Марна іграшка!" [2, с. 166]. Думка молодого Шмідта напрочуд близька героєві роману А. Дністрового "Дрозозфіла над томом Канта" (2010): "... банально й непомітно, тихо, без голосу й зойку, у побутовій плісняві й павутинні невпинно й щоденно відмирає популяція, окремий біологічний вид на планеті – вчені, які жили й формувалися в раніше звичному темпі своїх пошуків, на пустирищі розкладання і гниття великих ідей, глобальних проектів, фундаментальних істин і гіпотез, і ... саме так настає апокаліпсис для інтелектуальних і навколоінтелектуальних дрозозфіл" [1, с. 141–142], або, як каже інший персонаж А. Дністрового: "Інколи я думаю, що українські вчені, в теперішньому суспільстві дуже бідних і дуже багатих, ... стали мерцями у відпустці. Це така ж група ризику, як бездомні чи наркомани" [1, с. 96]. Тільки на відміну від попередника позиція тридцятилітнього викладача філософії з роману прозаїка початку XXI ст. не має жодної розумної альтернативи на кшталт суспільної кори-

сті. У творі А.Дністрового спостерігаємо подальший розвиток тенденції, яка вже добре означилась наприкінці XIX ст.: вивільнення індивідуальності з-під влади громадських інтересів.

Повернувшись до Москви, математик Лаговський почав писати працю "Зріст українського національного почуття за царювання Олександра III", бо "все то були інтереси не суб'єктивні, не вузько особисті" [2, с. 226]. Далі читаємо головні думки праці ("чим темніша ніч, тим ясніші зорі"; "усе, що було в Великорусі найпоштовішого, аж зненавиділо такі ідеї, як "отечество" та "патріотизм", відколи ті ідеї накидалися казенним шляхом і йшли од реакційного правління" [2, с. 227]) і розлогі цитати з М. Салтикова-Щедріна. Тільки ж думки про самотність все одно опановують героя. Попри імператив обов'язку, громадянські питання не чинять на нього колишнього впливу. Отже, в душі Лаговський визнає рацію за Володимиром. Навіть захоплення творами отців церкви, більше – містичний екстазизм, дивним чином поєднується в ньому з критичним ставленням до християнських догматів, Ісуса Христа і християнства в цілому. Суперечності між науковою теорією і практикою оприявнюють ширший конфлікт внутрішнього світу Лаговського між егоїзмом, суб'єктивністю, "нервами" і, з другого боку, "об'єктивною любов'ю", розумом, громадським смыслом. Професор описав його так: "Жодних рефлексій, жодних задержних центрів у мене нема!.. Навіщо я животію, коли я не людина з твердою волею, а клубок нервів і стихія?.. Чи смію я відтепер поручитися за себе, що я не здатний і на всяку іншу мерзоту, на всякий навіть найгірший злочин?.. До чого всі мої пересвідчення, коли вчинки мої регулюються хвилевим афектом, а не пересвідченням?.." [2, с. 180]. У цій ситуації увесь культурний досвід, багату ерудиція не здатні допомогти героєві. По-перше, той досвід сам суперечливий; по-друге, нічим не кращий, не мудріший і не більш піднесений за реальність. Уся мудрість світу безсила іноді перед обставинами. Крім аскетизму перших християн чи містиків-суфіїв, професор не знаходить для себе зразків. Але це шлях, на якому доведеться відмовитись від власної індивідуальності.

Психологічна колізія, окреслена в романі "Андрій Лаговський", не була новою ні в тогочасній українській літературі (згадаймо збірку поезій І. Франка "Зів'яле листя"), ані у європейському мистецтві кінця

XIX – початку XX ст. Одвічний конфлікт духу і плоті митці-модерністи модифікували в річищі поліфонізму. З'ясувалось, що плоть наділена власною логікою, мудрістю, неприборкуваною спонтанністю. Злам і розчарування, які пережив Андрій Лаговський, піддавшись ірраціональній спокусі, ще більшою мірою вразив, а далі – знищив раціоналіста Ашенбаха з повісті Т. Манна "Смерть у Венеції". Щоправда, безпосередність, з якою професор картає себе за гріхи, скидається на муки сумління малого Сашка у повісті "Зачарована Десна". "Зроби так, щоб і моя душа і моє тіло поробилися знов дитяче-невинними, дитяче-безгрішними!" [2, с. 203] – молить Лаговський. Осмислюючи проблематику гріха, українські митці не могли залишатися етично безпристрасними.

Елементи наукового мислення знаходимо на багатьох рівнях роману А. Кримського "Андрій Лаговський", як у мовленні персонажів, так і в авторському мовленні. Вони з'являються в річищі "описовості", коли треба було змалювати рід занять героя, час і місце дії. Наукові екскурси в "Андрієві Лаговському" виступають також чинниками, вузловими моментами сюжетно-композиційної структури. Філологічні коментарі Лаговського до власних і чужих віршів є засобом висвітлення внутрішнього світу персонажа, спробою самопізнання. Зрештою наукові пасажі увиразнюють конфлікт між свідомим і несвідомим, свободою духу і непередбачуваною плоттю, "логічною" та об'єктивною любов'ю до всіх і, з другого боку, "егоїстичним" "коханням по-людському". Світ культури і науки репрезентовано в романі як історичний колективний досвід, як одну з дійових осіб, мудрого радника, що поступово втрачає авторитет і мало чим може зарадити героєві перед життєвими реаліями. Власний досвід персонажа не вкладається щоразу в заздалегідь виготовлені культурні матриці.

Список використаних джерел:

1. Дністровий А. Дрозопіла над томом Канта: [роман] / А. Дністровий. – Львів : Піраміда, 2010. – 148 с. – (Серія "Приватна колекція").

2. Кримський А. Андрій Лаговський: [роман] / А. Кримський. – К. : Національний книжковий проєкт, 2011. – 336 с.

Надійшла до редакції 04.09.2012

Ткаченко Р., к. филол. наук, докторант
КНУ ім. Т. Шевченка, Київ

НАУЧНЫЕ ЭКСКУРСЫ КАК ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПРИЕМ В РОМАНЕ А. КРЫМСКОГО "АНДРЕЙ ЛАГОВСКИЙ"

В статье анализируется роль научных экскурсов в романе А. Крымского "Андрей Лаговский", связанных с идейно-художественным замыслом писателя. Элементы научного мышления в художественной структуре рассматриваются на фоне художественных течений конца XIX – начала XX в.

Tkachenko R., PhD, Postdoctoral Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

SCIENTIFIC DIGRESSIONS AS AN ARTISTIC RECEPTION IN THE NOVEL "ANDRIY LAHOVSKY" BY A. KRYMSKY

In the article the role of scientific digressions in the novel "Andriy Lagovsky" by A. Krymsky connected with an aesthetical project of writer is analyzed. Elements of scientific thinking in artistic structure against the background art movements of the end of XIX – at the beginning of the XX centuries are considered.